

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Honismereti Egyesület

Egyesületünk – amint az ország sok más megyéjében – 1990-ben alakult. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy csupán ez időtől fogva ismert a helytörténeti, honismereti munka régióinkban. Elég itt csupán a régebben létrejött körökre, szakkörökre pl. a Győri János tanár úr által vezetett jászkiséri Csete Balázs szakkörre, illetőleg az olyan lelkes helytörténészekre, kutatókra gondolnunk, akiknek áldásos tevékenysége nem egy esetben egy-egy múzeum, illetőleg helytörténeti gyűjtemény létrehozásához vezetett. Többek között így jött létre az egykori lelkes kunszentmártoni tanár, Turcsányi István munkájának köszönhetően a Helytörténeti Gyűjtemény, amely ma már múzeumként működik, de a kisújszállási Morgó csárdában is így szerveződött a helytörténeti-néprajzi gyűjtemény Zsoldos István tanár úrnak köszönhetően.

A fentiek mutatják, hogy 1990 előtt is lelkes kutatógárda dolgozott a megyében, akik tevékenyen kivették részüket az akkor még a Hazafias Népfront keretein belül működő honismereti mozgalomból. Munkájuk jelentőségét elsősorban az évenként meghirdetett helytörténeti, honismereti pályázatokra beadott dolgozatok minősítik, amelyek közül számos országos viszonylatban is megállta a helyét, díjazott lett. A rendszeres pályázók közül elég itt a már említett jászkiséri Csete Balázs szakkörre utalnunk, illetve a Jászság, valamint a Nagykunság más egyéni kutatóira.

A Csete Balázs szakkör az elmúlt esztendőök során szinte minden évben kiválóan szerepelt a pályázatokon, s rendre tovább kerültek írásaik az országos pályázatokra, ahol általában szintén első, illetve második helyezést értek el. Az elért pályadíjakból általában a következő évi munkájukat, tanulmányútjaikat finanszírozták. A szakkör nemcsak pályázatok írásával, illetve más szakköri rendezvénytől tölti az idejét, hanem rendszeresen eljárnak különböző hagyományörző rendezvényekre is, amelyeken bemutató foglalkozásokat tartanak. A szakköri tagok ugyanis felelevenítették saját emlékeiket, s szalmából, csutkából, fából és egyéb anyagokból gyermekjátékokat készítenek. A jászkiséri felnőtt szakkör mellett egy ideig működött még gyermekszakkör is. Ez azonban Győri János nyugdíjba vonulását követően megszűnt. Mostanában látszik arra remény, hogy talán újra fel lehet éleszteni. A felnőtt szakkör eddigi legnagyobb sikere, hogy többévi lelkes munkájuk eredményeként a szakköri foglalkozásaikat immár saját házukban, a Tájházban tarthatják. Az egykori gazdaházban az általuk összegyűjtött tárgyakból először csak kis kiállítást rendeztek, amely ma már hivatalosan is bejegyzett Tájházként működik. Természetesen ez a Tájház sem maradt úgy, ahogy annak idején elkészült, folyamatosan gazdagítják, gyarapítják, az elmúlt évben például kovácsműhelyt és borospincét alakítottak ki a portán.

1990 novemberében a Megyei Társadalmi Egyesületek székházában dr. Turóczy Istvánné és dr. T. Bereczki Ibolya szervezőmunkájának köszönhetően harminc egyéni és tíz közösségi tag – köztük a Nagykunsági Honismereti Műhely, a szolnoki Napsugár Gyermekház és a kőtelki Honismereti Szakkör részvételével – megtartott közgyűlésen megalakult a *Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Honismereti Egyesület*. Az alakuló gyűlés alapszabályban fogalmazta meg egyesületünk célját: „a megye területén működő szakkörök (hely- és intézménytörténeti, krónikairó, néprajzi és nyelvjárási, tárgy- és adatgyűjtő, hagyományörző), helytörténészek, továbbá a társadalmi és művészeti hagyományokat fenntartó közösségek munkájának összehangolása, módszertani segítése. A haza és a szülőföld szeretetére, tiszteltetésére irányuló olyan tevékenység, amely segíti a kötődést a településhez, a település társadalmi, kulturális, természeti értékeinek felkutatása, megőrzése és gazdagítása által.”

Egyesületünk az elmúlt években a többször módosított alapszabályban foglalt elvek szerint működött. A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság az Egyesület közhasznúságát az 1997. évi CLVI. tv. 22. §. alapján 1998. január 1. kezdő hatállyal nyilvántartásba vette.

Az 1990-es években tevékenységünk elsősorban a Megyei Múzeumi Szervezethez kötődött, első elnökünk szintén a múzeum néprajzos munkatársa, osztályvezetője dr. T. Bereczki Ibolya lett. Tevékenységünk szorosan kapcsolódik a megye múzeumaiban és honismereti köreiben végzett munkához. Az Egyesület folyamatosan ápolja a korábban kialakult jó kapcsolatait a Verseyhy Ferenc Megyei Könyvtárral és a Megyei Levéltárral, e két intézmény több munkatársa is tagja az Egyesületnek, illetve vezetőségének.

1990 óta taglétszámunk folyamatosan gyarapodott. 1997-ben az Egyesület közgyűlése új elnököt és új titkárt választott. 1999-ben felülvizsgáltuk tagnyilvántartásunkat, és azok nevét, akik – a megyéből való elköltözés vagy egyéb ok miatt – évek óta nem kerestek kapcsolatot velünk, a tagnévsorból töröltük. Ennek ellenére taglétszámunk növekedett, mivel tizennégy új belépővel gazdagodott az Egyesület tagsága. Összlétszámunk a legfrissebb adatok szerint százhat, ebből nyolcvannyolc egyéni és tizennyolc közösségi tag. Az Egyesületet – alapszabályunknak megfelelően – kilencfős vezetőség irányítja, az Ellenőrző Bizottság munkájában pedig hárman vesznek részt.

Egyesületünk a kezdeti időszak során számos rendezvény társrendezője, illetve szervezője, rendezője volt. Ezek közül viszonylag rendszeres, állandó programunk a *Kilátó* című előadássorozat, amelyben a megyénkbeli hivatásos és nem hivatásos kutatók mellett más vidékek kutatói is szerepeltek. Így például a Debreceni Egyetem Néprajzi Tanszékének tanára, dr. Kotics József, aki *Kiközösítés vagy elfogadás?* címmel tartott nagy érdeklődéssel kísért előadást a hagyományos közösségek normáiról, illetve azok társadalmi ellenőrzéséről. Ugyancsak nagy érdeklődés kísérte a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum főigazgatójának, dr. Cseri Miklósnak diavetítéses finnországi útinaplóját. Szintén rendszeres rendezvény a Jászkiáséren évente megrendezett *Apáról fiúra* hagyományörző gyermekjátékok bemutatója, amelynek fő szervezője, rendezője a Csete Balázs Szakkör. Az 1997-ben immár nyolcadik alkalommal lebonyolított bemutató helyszíne Jászkiás mellett Karcag volt.

Egyesületünk a Honismereti Szövetséggel közösen több rendezvény házigazdája volt. Így például 1993-ban Szolnokon szerveztük meg a Honismereti Táborvezetők Országos Találkozóját. Társrendezőként több tudományos konferencia szervezésében, lebonyolításában vetünk részt, mint például a jászberényi és a szolnoki színhelyei 1993-ban rendezett *Gyermekvilág a régi magyar falun* című tanácskozás, valamint az 1994-ben Tiszafüreden tartott *Állatbrázolás a magyar néphagyományban* című konferencia.

Csekély anyagi lehetőségeinkhez mérten igyekszünk figyelmet fordítani különböző kiadványok megjelentetésére is. E tevékenységünkhöz jelentős anyagi támogatást nyújtott, illetőleg nyújt a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Múzeumok Igazgatósága. Az eltelt évek jelentősebb kiadványai a jászberényi tanács alkalmából megjelentetett *A jászkiáséri gyermek élete a születéstől a házasságig* című tanulmány, Csete Balázs munkája. Jelentős még a *Gyermekvilág...* konferencia előadásait közreadó tanulmánykötet, ami 1995-ben, a múzeummal közös kiadásban jelent meg. Ugyancsak 1995-ben tudtuk megjelentetni – többévi próbálkozást követően – a Honismereti Téka I. kötetét, amelyet a megyében dolgozó nem hivatásos kutatók cikkeiből, tanulmányaiból szerkesztettünk. Az első kötet főképpen néprajzi témájú közléseket tartalmaz, de már megszerkesztetten vár sorára a II. kötet is, amely történeti tanulmányokat tartalmaz, s immár több éve várja sorsát, illetve szponzorát. Kiseb kiadványaink közül megemlíthetjük a Honismereti Hírek számait, amely híradások mellett kérdőívek közzétételével segítette az érdeklődőket. Ez utóbbi periodikánkat sajnos szintén anyagi okok miatt jelenleg szüneteltetni vagyunk kénytelenek.

Egyesületünk tevékenységében mindig jelentős szerepet kaptak és kapnak a honismereti táborok. Tagjaink közül többen maguk is szerveznek általános és középiskolás diákok számára egy-, illetve kéthetes táborokat. Ezek megvalósulását elsősorban a Honismereti Szövetség által nyújtott és különböző alapítványoktól elnyert pályázati támogatások teszik lehetővé. Az így létrejött táborok közül korábban jelentősebbek voltak a Napsugár Gyermekház táborai, illetve a dr. Kertész Róbert régész által a Jászországban szervezett ősrégészeti táborok. Ugyancsak jelentős táboraink közé tartoztak a Tiszaparti Táncgyűttes néptánc-táborai.

1999-ben a megyében tagjaink négy *honismereti tábort* rendeztek:

1. Túrkevéen a Városi Művelődési Intézmény Honismereti Szakköre Talpalló Piroska vezetésével Túrkeve és Nagyszalonta ezer éve témában.

2. Jászkarajenőn a Petőfi Művelődési Ház Hagyományörző Szakköre a kirajzott jászok hagyományainak kutatására rendeztek tábort Erdeiné Tóth Klára vezetésével.

3. Szolnok Néptáncgyűttes.

4. Az Egyesület saját taborát Nagykörűben rendezték meg Kovácsné dr. Kaposvári Gyöngyi vezetésével. A táborban csoportvezetőként és előadóként az Egyesület több tagja részt vett. A tábor résztvevői Jász-Nagykun-Szolnok megyei, a honismeret iránt érdeklődő, 12-18 éves diákok voltak. A tábor három alapvető tevékenységi formára épült: előadások, kiscsoportos gyűjtés és népművészeti foglalkozások. Arra törekedtünk, hogy a helytörténeti kutatással kapcsolatos valamennyi területet képviseljen szakember a táborban: így a kiscsoportvezetők között egyaránt volt néprajzkutató, történész, irodalomtörténész muzeológus, levéltáros, könyvtáros és rajztanár. A résztvevő gyerekek az előadások mellett megkedvelték a terepmunkát, lelkesedve számoltak be egy-egy beszélgetésről, és a nagy meleg sem tántorította el őket a házoromdíszek rajzolásától. A tábor végén tartott vetélkedőn pontosan számot tudtak adni a tábor folyamán szerzett ismereteikről.

A táborhoz szereztes adottság volt, hogy Nagykörűben van egy tájház – ez volt foglalkozásaink kedvelt helyszíne –, amelynek berendezéséhez, tárgyai tisztításához a táborlakók munkája is hozzájárul. Alapvető célunk volt, hogy a résztvevők élményekben gazdagodva térjenek haza. Ezt segítették a népművészeti foglalkozások, amelyek során több technikát is kipróbálhattak: így pl. a csomózást, a gyertyamártást, a nemezelést, a szalmafonást is. Az elkészült műveket mindenki hazavihette magával. A folklórest és gálaműsora, valamint a Timár Sándor kamaragyűttese által vezetett táncházak még emlékezetesebbé tették az ott töltött időt.

2000-ben és 2001-ben taborunkat Jászkiséren rendeztük meg, ahol szintén a tájház volt foglalkozásaink helyszíne. A tájház tárgyainak tisztításához a táborlakók munkája is hozzájárult. A tábor során szintén szerveztünk népművészeti foglalkozásokat, amelyek során a táborlakók több technikát is kipróbálhattak: képek készítése természetes anyagokból, szalmafonás, népi gyermekjáték készítés, tarsolylemez-domborítás, mézeskalácsdíszítés. Az elkészült műveket mindenki hazavihette magával. 2000-ben a tábor időpontját úgy időzítettük, hogy egybeessen a Nemzetközi Gyermeknéptánc Fesztivál rendezvényeivel, ezek még emlékezetesebbé tették az ott töltött időt.

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Honismereti Egyesület megalakulásakor jogot szerzett arra, hogy a Hazafias Népfront Megyei Bizottsága által korábban létrehívott Csete Balázs Emlékplakett kitüntetés adományozza. Az emléklakettel évente köszönjük meg legaktívabb tagjaink, kutatóink áldozatos munkáját. Az emléklakettet eddig időrendi sorrendben a következő tizenegy tagunk kapta meg: 1988-ban Győri János és Kaposvári Gyula, 1989-ben Faragó Jánosné, 1990-ben Rusvai Lajos, 1991-ben Molnár István, 1992-ben dr. Dienes Erzsébet, 1993-ban Győri Jánosné, 1994-ben dr. Tolnay Gábor, 1995-ben Zsöldos István, 1996-ban özv. Józsa Istvánné, 1997-ben a leköszönő elnökünk, T. dr. Bereczki Ibolya.

1999-ben több rendezvény szervezésében, lebonyolításában is részt vett Egyesületünk. Ezek közül a legjelentősebb a Honismereti Szövetség, a Magyar Nemzeti Múzeum és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma által meghirdetett négyfordulós millenniumi vetélkedő, a „*Felkelt a napunk...*”. A megyéből negyvenöt csapat nevezett be az első fordulóra, hatlemfős csapatokkal: Szolnokról négy középiskola összesen huszonegy csapat, Jászberényből nyolc csapat, Kunszentmártonból öt csapat, Tiszaföldvárról egy csapat, Martfűről két csapat és Mezőtúrról egy csapat. Tizennyolc csapat teljesítette ezt a szintet. 1999. március 25-én rendeztük meg a vetélkedő megyei döntőjét. A megyei fordulóból négy csapat jutott tovább a területi döntőbe, a szolnoki Verseghy Ferenc Gimnázium, valamint a jászberényi Lehel Vezér Gimnázium két-két csapata.

2000. évben a *Jászkiséri Csete Balázs Szakkör 30 éves jubileumi ünnepségére* került sor március 18-án. E rendezvényen tagjaink közül dr. Kertész Róbert és dr. Szabó László előadást tartottak.

A Damjanich János Múzeummal közösen a millenniumi kiállításához kapcsolódóan *múzeum vetélkedőt* hirdettünk meg, a feladatlapok kidolgozásában és értékelésében részt vettünk.

2000-ben a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Főügyészség törvényességi vizsgálatot folytatott az Egyesületnél. Működésünket rendben lévőnek találták, alapszabályunkat három ponton kellett módosítani vagy kiegészíteni:

1. Az alapszabály tartalmazta a tagsági viszony megszűnésének esetei között a kizárást is, de nem rendelkezett arról, hogy a tag milyen magatartása esetén kerülhet sor kizáráásra.

2. Az alapszabály nem tartalmazott az Ellenőrző Bizottság működésére vonatkozó szabályokat, az ülések gyakoriságáról, határozatképességéről és a határozathozatal módjáról való rendelkezés elmaradt.

3. A régebbi alapszabály szerint a tagság megszűnésével jár, ha a tag a tagdíjat két egymást követő évben nem fizeti be. A Legfelsőbb Bíróság döntése szerint automatikusan a jogviszony megszűnését nem eredményezheti a tagdíj nemfizetése, csak előzetes felhívás, figyelmeztetés kiadását követően.

A 2002. évben több rendezvény szervezésében, lebonyolításában vettünk részt.

A Honismereti Szövetség, a Magyar Nemzeti Múzeum és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma vetélkedőt hirdetett *A tudás forrásai* címmel középiskolás korosztály számára. 2002. április 20-án szombaton rendeztük meg a vetélkedő megyei döntőjét. A magyar múzeum- és könyvtárügy, a nemzeti közgyűjtemények születésének 200. évfordulója tiszteletére kiírt pályázat területi döntőjét is mi rendeztük meg 2002. október 5-én. A nagyszerű területi döntőn tíz megye legjobb harmincnégy csapata vett részt Szolnokon a Damjanich Múzeumban.

A 2002. év kiemelkedő eseménye volt, hogy a szolnoki Damjanich János Múzeumban 2002. október 19-én tudományos tanácskozással egybekötött köszöntéssel ünnepeltük Győri Jánosnak, a jászkeséri Csete Balázs Honismereti Szakkör alapítójának, a megyei honismereti élet kiemelt személyiségének 80. születésnapját.

Nagy Molnár Miklós

Húszéves a bonyhádi Honismereti Kör

1982. december 1-jén kezdte el működését a Honismereti Kör a Vörösmarty Mihály Ifjúsági és Művelődési Központ támogatásával. Kezdetben havonta háromszor tartottuk az összejöveteleket, másfél évtizede pedig kéthetente. Az érdeklődők főleg nyugdíjasok. A húsz év során négyháznegy foglalkozás volt, alkalmanként átlagosan huszonöt fővel; összesen tízezer vettek részt az előadásokon.

A Kör éves munkatervük szerint dolgozik. Háromszáz alkalommal ismeretterjesztő előadás hangzott el. Hazánk múltjának jeles eseményeiről és évfordulóiról, kiemelkedő személyiségeiről, nemzeti ünnepeink történetéről, a XX. század politikai változásainak következményeiről hetvenöt rendezvényen emlékeztünk meg. A magyar művelődéstörténetről, az irodalom, képző- és zeneművészet értékeiről hatvan előadás szólt. Szűkebb hazánkról, Tolna megye és a Völgység múltjáról negyvenöt ismertetést hallhattak a Kör tagjai. Bonyhád újkori történetének sokszínűségét és gazdagságát százhusz alkalommal mutattuk be. Országos érdeklődést váltott ki a Bonyhádról 1942-ben indított „*Hűséggel a Hazához*” mozgalom ötvenedik évfordulóján rendezett ünnepségünk, amelyet Jeszenszky Géza külügyminiszter is megtisztelt. A múlt felidézésében száz előadó vállalt szerepet: a Kör tagjai, felkért helybeli tanárok, egyházi és gazdasági szakemberek, továbbá szekszárdi levéltárosok, muzeológusok és helytörténészek.

Mintegy száz összejövetelen színes és tanulságos program volt napirenden. Az „*Ismerd meg hazánkat*” mozgalom keretében dia- és filmvetítéssel bemutattuk Magyarország tájait, a Dunántúl városait, a határon túli magyarok sorsát. Bonyhádi emberekről készült filmrportokat is nézhünk. Minden évben meglátogattunk egy-egy helyi intézményt: a Városi Könyvtárat, a Völgységi Múzeumot, a Németek Házát, a Székely Házát, minden bonyhádi templomot

és iskolát. A legtöbb helyi üzemben is jártunk már. Mindenütt szívesen fogadták a Honismereti Kör tagjait, megtiszteltetésnek vették az érdeklődést.

Negyven esetben a Kör tagjainak a közreműködésével zajlott a foglalkozás. Felidéztük a karácsonyi, a farsangi, a húsvéti, a lakodalmi, a szüreti, a „torkos” búcsúi népszokásokat – így megismertük a magyar, a sváb, a zsidó, a székely és a felvidéki hagyományok eltérő és közös vonásait. Megrázó beszámolók hangzottak el a második világháború eseményeiről, a bombázásokról, a frontélményekről és menekülésekről. A háború utáni időkből az érintettek beszámoltak a málenkij robotról, a lakosság ki- és betelepítéséről, a keleti és nyugati hadifogságról, a kuláksorsokról, a tsz-toborzásról, az 1956-os forradalom emlékeiről.

Színesek, változatosak voltak a „*Kit mit gyűjt?*” bemutatói. Előkerültek a céhiratok, iparos-vándorkönyvek, cselédkönyvek, régi bizonyítványok, oklevelek, továbbá bélyeg-, érem-, pénz-, képeslap-, fénykép- és babagyűjtemények, népi kézimunkák és könyvritkaságok.

Minden évben egyszer egész napos honismereti kirándulást szerveztünk 40-50 fő résztevővel. Az autóbussz költségeihez önkormányzati és alapítványi támogatást kaptunk. A programokat tematikus vezérgondolat szabta meg: tájismeret (Völgység, Hegyhát, Mecsek, Mezőföld, Sárköz, Ormányság), dél-dunántúli várak, kegyhelyek, múzeumok, tájházak, fafaragó műhelyek, pincesorok, magángyűjtemények, kistelepülések rejtett értékei. Tisztelegtünk történelmünk emlékhelyein: Ópusztaszer, Székesfehérvár, Kalocsa, Mohács, Szigetvár, Pákozd, Ozora, Szeged. Jártunk Vörösmarty Mihály, Petőfi Sándor, Perczel Mór, Illyés Gyula nyomában. A kirándulások során felkerestünk húsz várost, ötven községet és kistelepülést.

A Kör tagjai érzik, hogy tevékenységük fontos, s minden tanulságos, amit elődeinktől, szűkebb pátriánktól örököltünk.

Kolta László

Emléktáblát kapott szülővárosában dr. Csongor Győző

Halálának ötödik évfordulóján, 2002 decemberében emléktáblát helyeztek el dr. Csongor Győző tiszteletére, akit ismerői az utolsó szegedi polihisztornak nevetnek.

Csongor Győző 1915. február 15-én Cibula Viktor néven látott napvilágot Szegeden. Mivel apja dr. Cibula Antal, baloldali beállítottságú (1919-ben a szegedi direktórium tagja, közismerten a munkások ügyvédje) volt, amikor egyetemre jelentkezett, megváltoztatta nevét. Főreáliskolai tanulmányai alatt tanára Czögler Kálmán szeretettette meg vele a természetet, a biológiát. Az egyetemen is a biológia szakot választotta, tanulmányait Szegeden kezdte meg, majd többször megszakította. Ezeket az időszakokat arra használta fel, hogy az 1930-as évek második felében gyalogosan és kerékpárral hosszabb gyűjtőutakat, tanulmányutakat tegyen a régi vándordíjak példáját követve.

Szinte egész Európát bebarangolta, mind nyugati, mind pedig déli irányban. Ebben az időszakban a Győrffy István nevével fémjelzett iskola tagjaként növénytanai kutatásokat is végzett. Tanulmányait 1940-1944 között Kolozsváron fejezte be. Itt szerzett 1944-ben természetrajz-földrajz szakos tanári oklevelet és doktorált le. A második világháború után Debrecenben az Egyetem Növénytan Tanszékén dolgozott. Az ígéretesnek induló karrier furcsán ért véget. Honvágya annyira erős volt, hogy nem fogadta el a Debrecenben felajánlott adjunktusi állást, 1947-ben hazajött Szegedre, ahol egy évig általános iskolában, majd a Baross Gábor Gimnáziumban – amely iskolában tanult –, megszünte után pedig a Radnóti Miklós Gimnáziumban tanított. A szegedi Múzeumban 1951-ben kapott megbízást, majd 1952-ben nevezték ki főállású munkatárssá.

Első jelentős munkája a maga korában a legmodernebb módon megrendezett Fehértó élete című nagyméretű kiállítás, amely diorámákban mutatta be a híres természetvédelmi területet az év különböző időszakában (még napjainkban is van olyan ember, aki keresi Szegeden a múzeumban ezt a kiállítást). Ezzel egyidejűleg közreműködött az első nagy természetfil-

műnk, a szegedi Fehértavat bemutató Vadvízország című film elkészítésében. Biológiai munkásságát ezen a helyen nincs mód részletesen ismertetni, ezért csak még két fontos tevékenységét emelem ki: jelentős szerepe volt abban, hogy a Szeged melletti Zsombói Kiserdő egy részét sikerült természetvédelmi területté nyilváníttatni, valamint botanikai nagy szerelmét, a Délalföld orchideáinak kutatását.

Helytörténeti munkássága a múzeumba kerülése után terebélyesedett ki. A múzeum helytörténeti gyűjteménye részére összegyűjtötte az 1956-os forradalom emlékeit. Első nagyobb helytörténeti munkája Dankó Pista születésének 100. évfordulóján, 1958-ban jelent meg: Dankó Pista-émlékkoszorú születésének centenáriuma. A sors keserű véletlenje, hogy utolsó munkája, amely szinte halála napján került a nyomdából: Hulló levél, sárga levél – Regényes emlékezés egy magyar dalköltőre, egy monográfia nagyságú és értékű összegzése Dankó kutatásának. A múzeumban 1965-től nyugdíjazásáig a helytörténeti részleg vezetője volt. Helytörténeti tevékenysége szinte mindent felölelt, ami Szegeddel kapcsolatos. Nem volt számára kiemelten fontos, vagy elhanyagolható kérdés, csak események voltak, amelyeket a lehető legalaposabban kell feltárni, hogy tanulni lehessen belőle. Az „aprómunka” mestereként szinte észrevétlenül tisztázott számos olyan kuriózumot, amelyek bizonyára feledésbe merültek volna. Egyedülálló érzéke volt a város hajdani világát bemutató, kallódó dokumentumok felkutatására. Számos tanulmánya jelent meg a múzeumi évkönyvekben, folyóiratokban, napilapokban. Jelentős volt azoknak a néhány soros karcolatainak a száma, amelyben egy-egy helytörténeti eseményre, érdekességre hívta fel a figyelmet. Számtalan előadást tartott a legváltozatosabb biológiai, helytörténeti témákból. Legendás volt emlékező képessége. Legyen erre példa, amikor egy Damjanichcsal kapcsolatos problémáival nem sokkal a halála előtt felkerestem, szinte egy pillanat alatt, a rá jellemző pontossággal, hatalmas könyvtárából elővette azt a könyvet, amiben megtaláltam a választ kérdésemre.

Nyugdíjazása után újból jelentősebb helyet kaptak biológiai kutatásai, terepmunkája. Szinte egész haláláig dolgozott. Még 1997 novemberében elküldte előadásának az anyagát a múzeum előadóülésére, de azt már egyik munkatársa olvasta föl december 1-jén.

E a sokoldalú életút végére tett pontot 1997. december 15-én halála. Egykori lakóháza falán elhelyezett emléktábláját családtagjai, tanítványai, tisztelői és volt munkatársai jelenlétében 2002. december 14-én avatta fel Botka László Szeged megyei jogú város polgármestere.

Bogdán Lajos

HÍREK

Öt éves a hajdúböszörményi népzenei együttes

Hajdú-Bihar megye egyik leggyakrabban szereplő amatőr csoportja évente 25-30 alkalommal lép közönség elé. 1997-ben szervezte meg Fülöpné Ruha Margit népzene tanárnő. 1999-ben nyolc megye húsz együttesének országos minősítőjén már Krasznai István vezetésével eüist fokozatot szereztek. Első lépésekben lelkes szakmai tanácsadójuk volt az országosan ismert Benczéné dr. Mező Judit. Repertoárjukban fontosnak tartják, a dr. Papp János által Pródon gyűjtött dalokat, amiket nem kis örömükre 2000 húsvétján a Kossuth Rádió is bemutatott. E mellett megszólaltatnak bihari, hortobágyi, dunántúli, palóc, szatmári, dél-alföldi gyűjtéseket is.

Az együttes jelenleg hat citerásból és tíz énekesből áll. Hajdúböszörmény és környéke mellett messzi vidékekre is eljutottak. Legemlékezetesebb sikereik színhelye a dunántúli Újrónafő, a Határon Túli Magyar Tanítók Akadémiájának záróünnepsége, a 10. Edelényi Hét megnyitója. Rendszeresen szerepelnek a Megyei Népzenei Találkozókon.

Külföldön eddig háromszor jártak. Legszívesebben a romániai VI. Bihari Földvári Ifjúsági Napokra emlékeznek, hiszen amatőr csoportnak ritkán adatik meg, hogy csaknem 4000 főnyi lelkes közönség előtt muzsikálhat.

Az öt éves jubileumi ünnepségükön igazi különlegességnek számított, hogy az MTA Népzenei Kutatócsoportjával kiépített jó kapcsolat révén bemutathatták az 1925-ben, dr. Ecsedi István által fonográfhangon rögzített böszörményi pásztordalokat. Az ünnepi műsort régi citerák és mai kézműves termékek kiállításai is színesítette. Talpalávalót a debreceni Szeredás együttes játszott, a helyi néptáncosok – Boros Éva és Szegedi Csaba közreműködésével.

Dr. Varga Gábor